

Dyspraxie: vývojová porucha pohybové koordinace

Eva Švecová

ZELINKOVÁ, Olga. *Dyspraxie: vývojová porucha pohybové koordinace*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1266-9.

Publikace *Dyspraxie: vývojová porucha pohybové koordinace* pojednává o dyspraxii, kterou odborníci spolu s dalšími poruchami řadí pod souhrnným názvem poruchy učení. Autorka, Olga Zelinková, se již léta zabývá problematikou poruch učení a z jejího pera vzešla řada knih věnovaných tomuto tématu. Jedná se o tituly *Poruchy učení*, *Cizí jazyky a specifické poruchy učení*, *Dyslexie v předškolním věku?* a také kniha *Mám dyslexii*. Ve výše uvedených publikacích se autorka vyjadřuje k problematice dyspraxie velmi stručně, zatímco recenzovaná kniha líčí dyspraxii podrobně.

Publikace vychází z toho důvodu, že i v současné době je dyspraxie jako vývojová porucha pohybové koordinace přehlíženým typem specifických poruch učení (dále jen SPU). Olga Zelinková uvádí, že většina rodičů se soustředí především na problémy, které se u jejich dětí objevují v oblasti akademických dovedností, zatímco obtížím v provádění přesných pohybů a jejich koordinaci se nevěnují dostatečně.

Publikace je koncipována do devíti kapitol. V první z nich je vysvětleno, proč je dyspraxie aktuálním tématem. Dyspraxie je svojí závažností na stejné úrovni jako například dyslexie nebo dysgrafie a život jedince ovlivňuje obdobným způsobem jako jiné typy SPU. Problémem ale je, že velmi často zůstává nerozpoznána, nediagnostikována či dokonce opomíjena.

Druhá kapitola vyčleňuje typy dyspraxie. Může jít o ideativní (neschopnost naplánovat pohyb), motorickou (neschopnost provést naplánovaný pohyb) nebo ideomotorickou dyspraxii (narušeno plánování i provádění pohybů). Zaměřuje se i na příčiny dyspraxie, které jsou obvykle neznámé, jelikož se nejedná o nemoc, ale o více symptomů bez jednotné příčiny.

Projevům dyspraxie se věnuje kapitola třetí, která je dále členěna dle období ontogenetického vývoje člověka. U každého z nich jsou popsány aspekty, které mohou být poruchou pohybové koordinace zasaženy. Jsou jimi například hrubá a jemná motorika, řeč, sebeobsluha, apod. V každém období se objevují problémy v sociální oblasti. Dítě s dyspraxií nemusí být v kolektivu přijímáno vřele právě kvůli své nešikovnosti a obvykle se kolektivu straní nebo vyhledává společnost dospělých.

Diagnostikou dyspraxie se zabývá kapitola čtvrtá. Na začátku této kapitoly je popsán obvyklý vývoj dovedností u intaktního dítěte. U jedinců s dyspraxií lze ovšem sledovat jisté deficity, nepravidelnosti nebo odchylky. Může jít o problémy s prostorovou orientací, senzoryckou integrací, orientací v čase, atd.

Pátá kapitola nese název Dyspraxie a další poruchy. Zde je pozornost věnována komorbiditě s poruchou pozornosti s hyperaktivitou (ADHD), jinými druhy SPU, poruchami autistického spektra a poruchami komunikace, které se často vyskytují společně s dyspraxií.

Reedukaci se věnuje kapitola šestá. Zdravý životní styl jedinců je vyzdvihován jako podmínka úspěšné reedukace. Nastiňuje i možnosti rozvoje zasažených oblastí hrubé a jemné motoriky, grafomotoriky a počátečního psaní. Například hrubou motoriku lze rozvíjet procházkami s určitým cílem nebo hrou s míčem. Část kapitoly se nazývá Tělové schéma a zabývá se narušeným vnímáním tělového schématu u člověka s dyspraxií a možnostem jeho rozvíjení, které jsou obdobné jako rozvíjení hrubé motoriky.

Sedmá kapitola je pojmenovaná Život s dyspraxií. Přináší rady, jak pracovat a mluvit s dítětem, jak ho podporovat a rozvíjet. Nejdůležitější je bezpodmínečné přijetí dítěte. Rovněž doporučuje, jak organizovat volnočasové aktivity a kam se může v případě zájmu rodič obrátit.

Jelikož projevy dyspraxie s nástupem dospělosti nemizí, osmá kapitola je věnována dospělým. Líčí projevy dyspraxie v tomto věku a radí, jak zvládat běžné denní činnosti, jak si zorganizovat volný čas. V neposlední řadě uvádí, jak důležitá je relaxace, protože lidé s dyspraxií jsou vystaveni stresu mnohem častěji než běžná populace. Neexistuje léčebný postup a relaxace je jednou z možností, jak se vyvarovat psychickému vypětí.

Poslední kapitola zahrnuje kazuistiku čtyř dětí. Tyto osobní příběhy jsou vhodným závěrem knihy. Vedou čtenáře k lepšímu pochopení problematiky a zasazení nově získaných informací do kontextu běžného života.

Dle mého názoru je kniha potřebným průvodcem na cestě k porozumění, jakým problémům jedinci s dyspraxií musí čelit i při rutinních aktivitách. Cílem publikace pravděpodobně nebylo podat vyčerpávající text, ale dovést čtenáře k porozumění danému tématu. Ačkoli jde o odbornou monografii, je psána srozumitelně a jasně, což je velkým pozitivem, neboť je určena jak pedagogům, tak rodičům dětí s dyspraxií, dospívajícím a dospělým s touto poruchou i široké veřejnosti. Je vhodná pro studenty speciální pedagogiky, kteří se během svého studia zabývají problematikou SPU. Jako negativum vnímám bibliografické citace, jelikož neobsahují všechny zdroje, které autorka v publikaci uvádí, a dychtivý čtenář tedy bude muset pátrat i jinde.

Kontakt:

Mgr. Eva Švecová

Ústav speciálněpedagogických studií

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

E-mail: eva.svecova01@upol.cz